

## EL PRESIDENT D'EUZCADI HA MORT

«Ningú no regui amb plors  
la meva fossa, que jo visc sem-  
pre en boca dels homes.»

ENNIUS

El President Aguirre ha mort. Aquestes poques paraules colpeixen i ressonen en el nostre cor, com el *De profundis* més tràgic i dolorós que haguéssim sentit en molt de temps.

Malgrat el deure que tenim de donar el condol des d'aquestes pàgines de *la humanitat*, sabem que de res no serveixen les expressions de sentiment, per sinceres que siguin. Res no pot alleugerir el dolor que senten els nostres germans d'Euzcadi i, nosaltres amb ells.

Ha mort complint el seu deure, deure sagrat que li fou confiat per un poble ple d'esperances en el seu futur, poble de gran fe, poble de lluita tenaç que, a l'igual que altres pobles germans en la dissort, no desfalleix, perquè té la plena seguretat del seu destí.

El camí de la victòria és dur, i ell ho sabia. És camí ple de fosses en tot el seu trajecte, que ens fan meditar, però que no deturen el nostre pas.

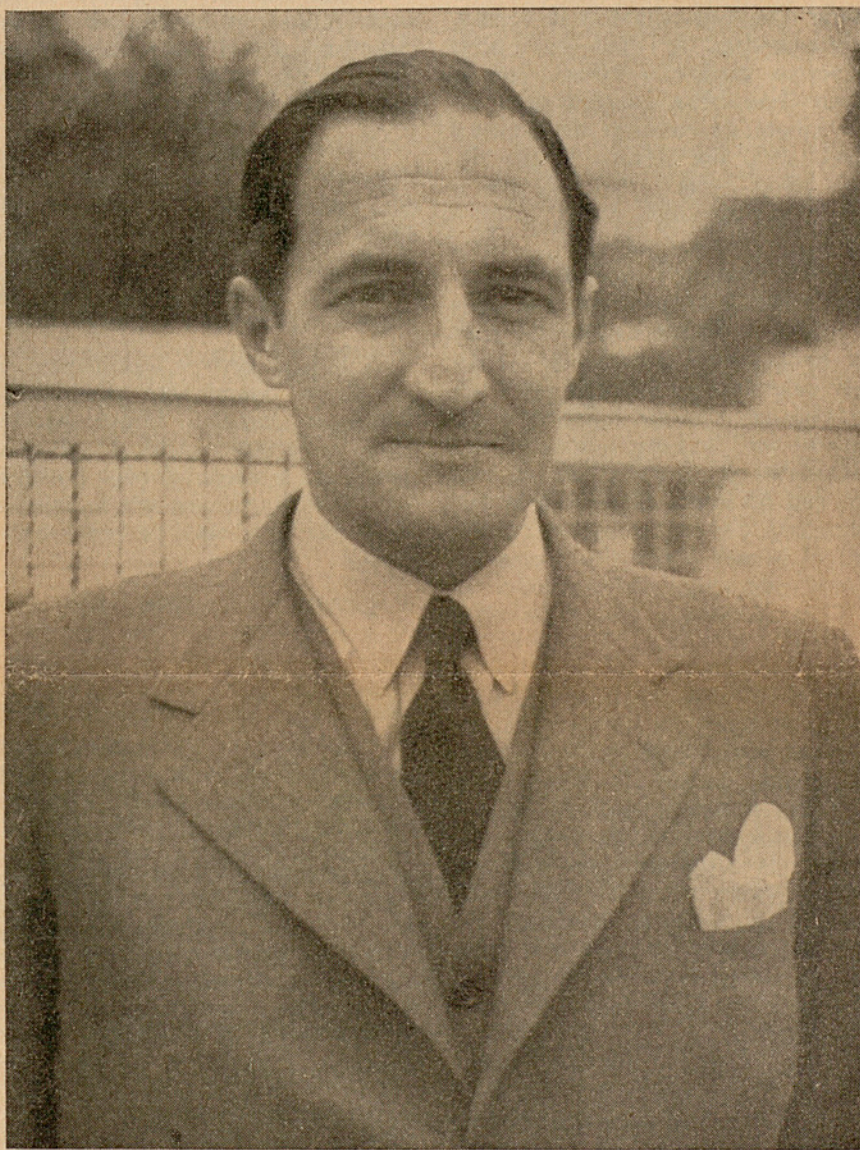
El President d'Euzcadi ha entrat a l'eternitat per la porta dels herois i de les figures senyeres que lluiten per allò més estimat que tenim els homes: la llibertat.

De res no serveixen les llàgrimes dels pobles, puix que ens podrien enterbolir l'esguard que hem de fixar en el camí i fita que ens assenyala la seva vida de lluita i de sacrifici constant. Ell morí per a reviure en el mateix instant del seu traspàs, com a figura gegantina i símbol etern d'un poble. Més gloriós destí no es pot desitjar i pocs són els ungits per a assolir-lo.

Començà a lluitar des de molt jove en el camp nacionalista, ocupant rellevants llocs, tant públics com de direcció del Partit. A ell es deu la gran campanya nacionalista del país basc, fins a aconseguir l'Estatut, com a lleial seguidor que sempre fou del gran patrici Sabino de Arana Goiri.

Aguirre féu possible el somni d'aquell idealista forjant un Partit Nacionalista. Per les seves dots personals, la seva simpatia i la tenacitat que posava en el seu treball, llimà diferències i construí l'instrument de lluita que donà a Euzcadi el seu alliberament polític.

Trobà en el seu camí greus dificultats, sobretot aquelles que sorgiren del Partido Socialista Obrero Español, que seguint la seva política centralista tradicional i comptant amb gran nombre d'afiliats, era una forta barrera amb la qual topava el moviment nacionalista basc; però a ell es deu el que es pogué vèncer el recel que despertava aquest moviment entre la classe obrera. Aconseguí unificar els interessos de tots sota la bandera basca, bo i fent així un front prou fort per a resistir durant diversos mesos les ferotges investides de l'exèrcit feixista de Franco, apoiat per les forces ale-



manyes i italianes, que es llançaren en forma combinada a l'assalt del país basc, escrivint aquest una de les pàgines més heroiques que es van viure en la guerra dels pobles hispànics en contra del feixisme internacional.

Cal no oblidar que Catalunya, en aquells moments tràgics per a Euzcadi, li donà el seu apoi incondicional en forma efectiva, car els avions que defensaven Bascònia sortien en la seva majoria de terres catalanes i, atravesant França, s'endinsaven en terra basca per a defensar-la, sobretot en els darrers temps de la resistència, quan ja Bascònia no tenia camps d'aviació. Això era possible gràcies a un gran amic de la República Espanyola, Pierre Cot, Ministre de l'Aire de la República Francesa, que féu possible que els avions fessin aterratge a França per tal d'aprovisionar-se de combustible.

Hem de tenir present la defensa d'Irun, en la qual personalment el President Aguirre encoratjava els combatents puix que no perdia de vista que, amb la seva caiguda, la defensa del país basc entrava de ple a una etapa molt crítica. Quan caigué Irun, malgrat la seva resistència abnegada, la importància política i estratègica per França fou tal, que en un discurs, Léon

Jouhaux, la comentà en el sentit que era criminal l'haver deixat caure un tan important pas fronterer, bo i dient: "La derrota de la República Espanyola pot convertir-se molt bé en la nostra pròpia derrota, no solament des del punt de mira social, sinó, en realitat, en la derrota militar del nostre país."

Després de la caiguda del país basc, el President Aguirre no abandonà la guerra: es traslladà a Catalunya i organitzà les forces basques que havien pogut passar a França per a traslladar-se a la nostra terra, continuant la lluita en la qual no defallí ni un instant.

Gran fou l'amistat que uní el President Aguirre amb el President de Catalunya Lluís Companys. Fou aleshores que es lligà una estreta col.laboració dels dos pobles que sofrien la tragèdia de la guerra i avui encara sofreixen la pèrdua de les seves llibertats. Podrem tenir amb els bascos diferències de criteri, tindrem dificultats; però mai no es podrà esborrar la comunitat espiritual que ens lliga a través dels ideals de llibertat, de comprensió mútua que ens tenim i el respecte que ens professem, bases que foren sòlidament cimentades pel gran amic de Catalunya, com sempre fou el President Aguirre.

Cal recordar-lo, sobretot quan deia que, moltes vegades, esmerçava llarg temps meditant de quina manera podria ésser més útil a la seva Pàtria. Pensem que va aconseguir plenament l'objectiu de la seva vida, puix que res no és més útil a la Pàtria que la llibertat, i per a ella va lluitar ardidament fins que la mort el va apartar del combat.